

Ridala valla vapp

Ridala Vallavalitsus

Lahe 10, 90503 Haapsalu
<http://www.ridala.ee/php>
e-post info@ridala.ee

Vallavolikogu esimees Aare Tamm (047) 37 476, GSM 050 69 113

e-post aare@ridala.ee

Vallavanem Toomas Schmidt (047) 37 474, GSM 052 11 474; 051 09 297

Fax (047) 37 474, e-post toomas@ridala.ee

Vallasekretär Ester Silm (047) 37 473, e-post ester@ridala.ee

Maaeluosakonna juhataja Maire Vilbas (047) 37 475, GSM 050 68 710

e-post mare@ridala.ee

Sotsiaalnõunik Riina Roosiväli (047) 37 475, e-post riina@ridala.ee

Maakorraldusosakonna juhataja Jaak Erisalu (047) 37 477, e-post jaak@ridala.ee

Pearaamatupidaja Viivi Jõgi (047) 37 476, e-post viive@ridala.ee

Registripidaja Kaie Viiluste (047) 37 478, e-post kaie@ridala.ee

Tasub teada

Ridala Tuleõrjeselts

Jõõdre küla

Enno Pilvistu (047) 92 558

Olev Peetris 050 49 561

Valla konstaabel

Lossiplats 4, Haapsalu

Lääne Politseprefektuur

Vello Vichterpal (047) 24 036

Perearst

Tallinna mnt 76, Uuemõisa alevik

Marika Laar (047) 31 003; 050 69 163

Jõõdre velskripunkt

Jõõdre 1-2

Merike Peek (047) 92 519

Panga velskripunkt

Panga 9-1

Merike Peek (047) 92 116

Ridala valla veterinaararst

Jõõdre 2-2

Hele-Mall Erik (047) 92 425

Avalik internetipunkt

Tallinna mnt 75B, Uuemõisa alevik

Ridala raamatukogu

Panga 9-10

Hilja Tamm (047) 92 122

Asuküla raamatukogu

Suure-Ahli küla

Imbi Sildaru (047) 24 316

Uuemõisa raamatulaenuvõttepunkt

Tallinna mnt 83, Uuemõisa alevik

Laine Kuldla (047) 31 275

Ridala Põhikool

Panga küla

Lea Tuusov (047) 92 128

052 18 578

e-post rp@ridala.edu.ee

<http://www.ridala.edu.ee/>

Lasteaed (047) 92 121

Uuemõisa Algkool

Tallinna mnt 83, Uuemõisa alevik

Andres Kampmann (047) 31 275

e-post andres@ua.haapsalu.ee

<http://www.ua.edu.ee/>

RIDALA VALD

Välja antud Ridala valla
10-aastapäeva puhul

2001 Haapsalu

Eessõna

12. detsembril, 2001. a mõõdub kümme aastat Ridala valla omavalitsusliku staatuse kinnitamisest. Eestimaa vallas tähistavad ühel või teisel moel valla taasünni aastapäeva. Meie saame tähistada valla kümnendat aastapäeva, sest arhiivimaterjale lugedes selgub, et Ridala nimeline vald on küll lühikest aega eksisteerinud, kuid hõlmanud vaid osa tänase Ridala valla territooriumist. Praegusele alale on mahtunud koguni kolm valda. Ühkusega kasutame teadmist, et elame väga vana ja väärika ajalooa (Rotalas) Ridalas, mis on oma praeguste piiridega jäänud peaaegu muutmata muistse Ridala kihelkonna piiridesse. Kuid kas teame, et sellel samal, juba muinasajal asustatud maa-alal on olnud väga mitmeid halduslik-territoriaalseid üksusi ning halduslik-majanduslikke üksusi suveräänsete ja rahvusvaheliste suhetega välispoliitikani välja? Halduslik-territoriaalsed piirid on olnud teatud ressursside valdamisel kas väga teravad, joonelised piirid või on piiri täpsustamiseks piisanud külast. Halduslik tähendus kadus hoopis kirikukihelkondades ning kehtis vaimuliku ametipiirkond. Kindel on, et nii halduslik-territoriaalsed muutused kui halduslik-majanduslikud üksused, on läbi pika ajaloo elu-olu lahutamatu komponendina mõjutanud ja kujundanud Ridala arengut tänase päevani. Kasulik on teada eellugu. Käesolev raamatuke ei pretendeeri enamale, kui vaid ajaloolastele ja arhiivimaterjalidele tuginedes, lühitulevaate andmisele Ridala valla omavalitsussüsteemile eelnenuid halduslikest põhiühikutest ning esitab olulisemaid andmeid ja fakte Ridala valla kümnest aastast. Taas kavandatav haldusterritoriaalne reform ei tundugi enam nii väga uudsena.

Maire Vilbas

Koostaja Maire Vilbas

Väljaandja Ridala Vallavalitsus

Kaane kujunduses on kasutatud Naima Neidre loodusfotosid ning Arvo Tarmula fotot, millel Asuküla mängurühma laps Kätlin Siimon ja koolilaps Kristjan Kallaste.

Raamatukujunduses on kasutatud Arvo Tarmula ja Maire Vilbase fotosid.

Trükitud Haapsalu Trükitukojas

Muinasaja Ridala

Ridala nimest

"Oletatakse, et juba Kristuse sünniaastal, meie ajaarvamise algusest, oli Rotula-Rotala linn olemas. See võis isegi tegutseda kui Rooma faktoria. Selle tõestamiseks pole aga piisavalt materjali. Taani ajalookirjutaja Saxo Grammatikuse andmetel olevat Taani kuninga Frotho I vallutanud aastal 500 m.a.j Rotala. Linna kaitsnud suur jõgi, millest Frotho sõjavägi muidu läbi ei saanud, kui rajati suured kõrvalkaevandused ja juhitud vesi mujale. See oleks eesti ajaloos esimene kirjalik fakt kohanimena. Siiski ei ole ajaloolased seda ajaloolise faktina tunnustanud."

(Kodu-uurija Endel Prikk'i uurimusest)
"Taani hindamisraamatus on kogu Läänemaa kohta kasutatud nime Rotelewich, Henriku Liivimaa kroonikas Rotalia ja Maritima. Eestikeelne nimetus Läänemaa esineb kirjas alles 1574 a. Läänemaa alla kuulus 7 kihelkonda, millest ulatuslikuma territooriumiga ja peamisi kihelkondi oli Ridala kihelkond.

(Enn Tarvel. Läänemaa varaajaloost Läänemaa Muuseumi Toimetised I)

Viikingiaja Ridala (800 - 1050)

Viikingid olid Skandinaavia meresõitjad, kes käisid kauba- ja rüüsteretkedel. Kaugeid retki võimaldasid heade sõidumadustega laevad, mis võimaldasid maabumist madalatel rannikutel. Kuigi viikingite (Lääne-Euroopas nimetati neid ka normannideks-põhjamaalasteks) aeg oli täis vägivalda, kuulub sellesse aega kaubanduse areng, uute alade asustamine ja uued ilmingud Põhjamaade kultuuris.

"Sõjaretki võeti Eesti alale, sealhulgas Läänemaale, ette ka Viikingiajal. Rohked teated Skandinaavia alikates ei tohiks sellest mingit kahtlust jätta. Läänemaa linnuste rajamise ja viikingiajal kasutamise kohta pole praegu võimalik midagi kindlat öelda. Ilmselt püstitati siis Ridala Tubrilinna."

(Mati Mandel, Läänemaa Esiajalugu, 1993)

"Parillas avastatud I aastatuhande algusest pärinev asula paiknes tollal laevatatava väina kaldal. Täna annavad sellest väinast aimu soostunud alad ja kinni kasvanud Tamma järved Haapsalu ja Ridala vahel. Ridala muinasasula koos Tubri maalinnaga ongi olnud Põhja-Läänemaa olulisemaks keskuseks."

(Tõnis Padu, Ringsõit Ridalas)

"Madudemägi on kõrgem kivine küngas Puise-Palivere ostmoreenil Puise nina lähedal. Arvatavasti oli Puise aastatuhande vahetusel meresõitjate Viikingite sadam või Rotalia (Ridala) muinaskihelkonna meresõitjate ja kaupmeeste peatuspaik. Viikingid kasutasid oma laevadel lohemaokujulisi hirmuäratavaid lippe ja laevaninasid. Sellepärast sai nende peatuspaik Madudemäe nime. Mäe lähedal madalamal alal on Pruuli talu peremees 1930.a lõpul loomadele joogivee auku kaevates leidnud maa seest kõdunenud laeva kiilu osa. Kahjuks ei ole asja uuritud."

(Kodu-uurija Ilmar Randmaa, Puise aeg ja lugu)

Muinaskihelkond Ridala

Uurimused on näidanud, et linnused on tekkinud varasemat asulat kindlustades või siis ehitatud vahetusse lähedusse. Ridala ümbruse asustus on olnud seotud maatõusuga. Tuhanda aastaga on siin maa kerkinud (ja meri vastavalt taganenud) umbes 2-3 m. Kiviaja lõpus, umbes 3 500 aastat tagasi, olid Ridala alad alles mere all. I aastatuhande alguse asustab tõestab seni uuritud kinnismuistis **kiwikalme Parilas**. Tubri maalima ümbruses on välja selgitatud ka rida muinasaegsete külade kultuurikihte (st kohti, kus üks või teine küla muinasajal asus). Napid leiud (savinõude kildud, rauasõlak, metalletsemad) annavad küll informatsiooni külade eksisteerimise kohta, aga mitte tekkeaja kohta. Millal üks või teine küla tekkis, millised hooned seal olid, kuidas külgesid teed, milliseid käsitööharusid küla elades harrastati ja muudele taoliste küsimustele annavad vastused ulatuslikumad arheoloogilised kaevamised kohtadel. 12.-13. sajandil eksisteerinud külade kultuuri-kihid on avastatud **Vilkla, Liiva-, Jõõdre, Väike-Ahli, Mägari, Kaevere** ning **Käpla** külade tuumikutes ja Kolu külas. Need muinaskülad on aga reeglina hõlmanud hilisematest hoopis väiksema territooriumi, mahtudes enamasti ära 150-250 m läbimõdduga alale. Külad on muinasajal olnud veel Ridala kirkakaist läänes, Võnnu mõisast 300-600 m põhja pool ning Erja ja Uneste karjamõisate naabruses.

(Mati Mandel)

Sel ajal kujunes välja Ridala muinaskihelkond.

Muinasaja loojang Ridala Ristisõjas (1208-1227)

Eestlaste muistne vabadusvõitlus oli osa Läänemaa idaranniku maades toimuvast ristisõjast, mis lõppes Eesti vallutamise ja ristiustamisega 3. veebruaril, 1227. a saarlaste alistumisega. Muistse vabadusvõitluse lõppfaasis toimus võitlus ka ristisõdijate eneste leeris. Selle tulemusena jaotati Eesti ala mitme ristisõdija riigi vahel.

Suvi 1211 - Toreida linnuse piiramine.

"Vahepeal kutsuvad saarlased ja revalased ja ridalased kokku suure ja tugeva sõjaväe kõigist ümberkaudsetest Mereäärsetest provintsidest, ja nendega olid kaasas kõik vanemad Saaremaalt ja Ridalast ja kogu Eestimaa, kel oli palju tuhandeid ratsamehi ja veel enam tuhandeid laevadega tulijaid, ja nad liiguvad edasi Liivimaaale..."
Kuigi vabadusvõitlejad mehiselt võitlevad, saavad eestlaste väed tõsiselt lüüa.

"...sest selles sõjas langes Eestimaa pea, see on Saaremaa vanemad ja Ridala ja teiste provintside vanemad, kes seal kõik tapeti..."
1212-1215 - Toreida vaherahu.

Talv 1215 - enne vaherahu lõppu sakslaste rüüsteretk Läänemaaale.

"... umbes kolm tuhat sakslast, liivlast ja lätlast teist niipalju läksid merejälil, minnes Salatsist mööda, kuni tulid, kuhu ihaldasid, nimelt Ridalasse. Kui nad sinna tulid, jagasid nad oma sõjaväe mööda kõiki teid ja külasid latali ja leidsid kõik mehed ja naised ja lapsed ja kõik inimesed suurtest väiksemateni oma külaes eest, mingitest sõjaväe tuleku kuuldustest hoiatamata, ja löid nad oma vihas ja tapsid kõik mehed..."

Ja värvides kõik teed ja kõik paigad paganate verrega, jälitasid nad neid kõigi mere ääres asuvate provintsideni, mida nimetatakse Ridalaks."

Suvi 1220 - rootslased vallutasid Lihula, ehitasid kirikuid ning ristisid läänemaalasi.

(http://my.tele2.ee/uno/0001/emv_krono.htm)

On arvatud ka, et Läänemaal võis olla piiskop Fulco (ja eestlastest munga Nicolause) rajatud kristlikke kogudusi ka Saksa vallutusele eelnend ajal.

Ristisõja järel olid linnad ja külad rusu-hunnikuteks tehtud, kogu maa laastatud ja rahvast lage. Järgnes katk ja näljaaeg. Ometi on Eesti alade jaotamist mitme ristisõdija riigi vahel nimetatud ka Eesti liitumiseks Lääne-Euroopa.

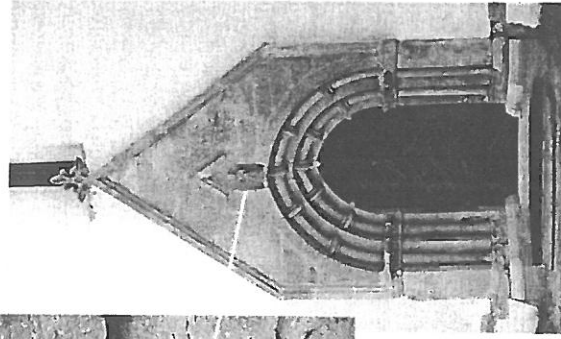
Algus keskaeg.

Vabaõhuetendus "Ridala ristimine" suvel, 2000.

Ridala kirikukihelkond

Kihelkond oli Muinas-Eestis halduslik-territoriaalne üksus ja E. Tarveli järgi mitte üksnes halduslik põhitühik, vaid veel rohkemgi, **suverääne riiklik moodustis** oma rahvusvaheliste suhete ja välispoliitikani välja. Ridala oli juba muistse Eesti kihelkond Ridala koosseisu kuulusid muinasajal ilmselt ka Lääne-Nigula ja Martna alad. Kihelkondade piirid ei ole kunagi olnud väga teravad, joonelised piirid, nagu seda olid mõisa- või vallapiirid, millega oli seotud teatud ressursside valdamine. Kihelkonnapiiri täpsusastmeks võib pidada

küla, see on oluline, milline küla, talu millisesse kihelkonda kuulus. 13. saj jagati enamik muistseid kihelkondi kirikukihelkondadeks. Nad kaotasid haldusliku tähenduse ja kujunesid kirikuringkonnaks, maakoguduse alaks, inimeste kirikusse kuuluvuse järgi, ühe vaimuliku ameti- piirkonnaks.

Keskaegsetest gooti stiilis ehitatud kirikutest on Ridala kirikul huvitavaim, algselt säilinud portaal, mille vimpergis paikneb Eesti vanimaid skulptuurfiguure - kiriku kätiseptihak Maarja Magdaleena

Ridala kirik on Lääne-Eesti vanemaid kirikuid. Esimest korda mainitakse ajalooürikutes preestrit Rothalias aastal 1220, kiriku ehitamine dateeritakse üldiselt aastasse 1265-1270. Kirikuaias on säilinud kaks muinasaja sümbolitega hauakivi.

Mõisate aeg Ridala kirikukihelkonnas

Mõisad keskajal 13.-16. saj

Muistse vabadusvõitluse käigus jäid Ridala kihelkonnas paljud üksiktalud tühjaks ning piiskop võis neid maid anda maksuvabaks pärisomandiks ehk alloodiks või lääniks oma vasallidele. Kogukonnamaad kuulusid edasi talupoegadele, kuid piiskopil kui vallutajal oli nende maade ülemomandiõigus. Piiskop säilitas ülemomandiõiguse ka läänistamise korral, kui vasall sai maa kasutusõiguse, mis tegelikult kujutas endast õigust nõuda enda jaoks koormisi. Ajaloost on teada, et Saare-Lääne esimene piiskop Gottfried läänistas 1228-29 kiiresti enamiku oma piiskopkonna maadest. Pole välistatud, et mõned eesti vanemad säilitasid oma maavaldused ja sulandusid vasallide hulka. Ridala kihelkonnas on oletatud nimekuju järgi, et sellised perekonnad olid Tifferid ja Herkelid. Kas vallutaja sai kogukonna maid endale haarata, et seal rajada alloode või mõisaid? Osa ajaloolasi väidavad, et mõisaid rajati sõdades või taudides tühjaks jäänud maadele, teised uurijad rõhutavad vägivaldset mõisastamist. Kas mõisa rajamisdaatumina keskajal arvestada mõisapõlvude eraldamist külapõlvudest või mõisniku elamu ja majandushoonete rajamisest, on vaieldav. H. Ligi on rõhutanud piiskopimõisate võrgu väljakujunemist. Maahärruslik mõis moodustus koos sellele allutatud, läänistamata maadega ametkonna-nimelise halduslik-majandusliku ühiku, mille eesotsas seisis maahärra kohapealse esindajana ametimõisa valitseja ehk opman. Ridala kihelkonna läänistamata maa jäi keskaja lõpul Uuemõisa ametkonda. Läänemaa vakuraamatu järgi kuulusid Ahli ja ümbruskonna külad 1518. a Kolovere ametkonda. Ridala kihelkonna keskaegsetest mõisatest leiame esimesi andmeid seoses ordu sõjakäiguga Haapsallu 1298. a, kui orduväed põletasid maha linnuse ees asunud toomdekaan Gerwili ja teiste toomhärade alloodid. Võib oletada, et nende mõisate hulgas võis olla ka Kiltsi, kuna 1323. aastal seoses Haapsalu linna piiride määratlemisega nimetatakse muuhulgas ka piiskopi vaimulikke ja vasalle, kellel oli valdusi ehk mõisaid piiri ääres. Lisanimede järgi on võimalik Haapsalu naabritena identifitseerida Kiltst ehk Valgeväljat ja Uuglat. Konkreetset lokaliseeritavatest eramõisatest mainitakse 1341. a Võnnut (sks Wenden) seoses Hara (Herkenlayde) saare omandivaidlustega. Omaette küsimus on, millal tekkisid mõisad nn elatis-maadele ehk prebendidele. Neid välja selgitada on allikate puudusel väga raske. Ainuke osaliselt Ridala kihelkonna maadele jääv elatismaa, kus juba enne Liivi sõda tegutses kindlasti mõis, oli Haeska. Võib olla asus mõis ka Mäemõisas, sest miiks muidu kutsuti hiljem seda mõisat omaaegse toomhärja nimega Düwelshof.

Mõisad Rootsi ajal 16.-17. saj

Ridala kihelkonna mõisad vahetasid tihti omanikke. Peale Sinalepa mõisa pole ühtegi teist näidet, kus mõis oleks püsinud ühe perekonna käes mitusada aastat. Et vältida mõisate pankrotistumist ja sattumist võõraste kätte, moodustasid leskproua Alexandrine ja krahv Ewald Ungern-Sternbergid oma mõisatest (Vidrukas, Tagaveres, Võnnus, Jõesas, Keskveres ja Ungrus) fideikomissi, mida juhtis ühine perekonna nõukogu. Kui mõnel fideikomissi mõisal tekkisid majanduslikud raskused, siis aidati neid teiste mõisate arvel likvideerida. Kuulsamate mõisaoomanikest tuleb esile tõsta: Eestimaa rüütelkonna peameest ja maanõunikku, Ungru mõisnikku, Uuemõisa ja Võnnu rentnikku Reinhold Ungern-Sternbergi (1656-1713), kes 1710. aastal

Harkus juhtis kapituleerimisläbirääkimisi; Ungru mõisnikku ja poliitikut Johann Friedrich Emmanuel Ungern-Sternbergi (1763-1825) ja muidugi nn Hiin mereröövliit Otto Reinhold Ludvig von Ungern-Sternbergi (1744-1811), kellele kuulus seitse aastat Uuemõisa mõis. Alates 16. saj muutusid Ungernid (1656. aastast Ungern-Sternbergid) Ridala kihelkonna üheks võimsamaks mõisnike suguvõsaks. Ungernite võimsuse aluspanijaks Läänemaal oli piiskopkonna stiftifoogt (st piiskopi asetäitja ilmalikes asjades) Jürgen von Ungern. Ta ostis Kiltsi ja Ungru mõisad (tookord nimetati neid Valgevälja eestlastega asustatuks mõisaks ja Valgevälja mõisast eraldatud osaks nimega Linden, kus elasid rootslased). Tema nime võib leida ka Paralepa Suurelt ehk Peetri kivil, kuhu see on raiutud 19. saj, meenutamaks Ungru mõisa ja Haapsalu linna vahel kinnitatud piiri 1524. aastal.

Ülevaade Ridala kihelkonna esimestest mõisnikest.

Kiltsi - 1499. a vahetuslepinguga Jürgen Herkel'ile.

Parila - 20.11.1519. a toomhärja Luloff Messerschmitti prebend, mille toomdekaan Reinhold von Buxhövdén vahetas Taebla prebendi vastu.

Ungru - 1522. a jagamislepinguga Gorris Herkel'ile.

Jõesa (algsetl Martna kihelkonnas) - 1530. a Johann Maydelli vara jagamise lepinguga mõis kasupoegadele Jürgen ja Johann Tödwenile ja kahele tütrele.

Uuemõisa - 1539 - 63. a Piiskopimõis

Mäemõisa - 1548. a toomhärja Johann Düweli (Teufeli) elatismaa ehk ka juba mõis.

Võnnu - 1558. a Johan Tiffer, arvatavasti juba 1527 mõisaomanik.

Asuküla - 1582. a sai pandiks Reinhold von Koskull.

Sinalepa - 16.09.1593. a küla, mis koosnes kolmest adramaast läänistati Mäemõisa mõisnikule Heinrich Kurseliile.

Väätsa - 1597. a Väätsa kaks adramaad, kaks üksjalakohta ja üks veski oli läänistatud toompraost ja visitaator David Dubberchile.

Vilka - 1597. a panditud Hans Domsdorf'ile.

Käblamõisa - Toomkapiitli laumõis, mõisnik Richert von Wolde.

Käblaküla - eraldatud Käblamõisast 1657. a, omandas Magnus Gabriel De la Gardie

Konvere - 15.07.1652. a Kirmäe mõisniku Eberhard Örteni lesk Catharina Wetz pantis Konvere mõisa kümme adramaa ja kuue taluga Ridala kihelkonnas Diedrich Taubele.

Alliku (liidetü pärast 1667 aastat Kiidevaga ja muutus karjamõisaks) 1615. a küla kahe adramaaga panditud Klaus Hamburgile.

17. sajandi eramõisatest olid suuremad ja ka arvatavasti uhkemaad Parila ja Võnnu. Pärast Põhjasõda jäid paljud mõisahooned tühjaks. 1732. a adramaarevisjonis

tunnistavad mõisnikud, et nende hooned on enamikus halvas seisundis ja lagunened, ka mõisate sissetulek pole kiita. Kõige suurema nutulauluga esineb Ungru mõisnik, kes viiriseb kiviste põldude üle ja palub alandada mõisa maksukoormust. Ungru mõisa hoonetest ta juttu ei tee, kuid võib oletada, et vähemalt mõisa kivist ühekordne peahoone oli elamiskõlblik. Igatahes kõlbas Ungru mõisas võrrustada isegi isaar Peeter I, kes tuli imetlema Ungru mõisa uhket parki. Rahuldavas seisundis oli 18. saj 30. aastatel ka Mäemõisa hooned, kuhu revisjonikomisjon kogunes 1732. aastal ja muidugi Ridala kihelkonna üks rahvarikkamaid ja suuremaid mõisaid Võnnus.

(Kalev Jaago. Ridala mõisad)

Võnnu mõisa
lagunev hobusetall

Mõisad hariduse rajajana 18.-19. saj

1787. a Georg von Browne koolipatendiga nõuti, et iga kihelkonna keskuses tegutses kihelkonnakool ja mõisakogukonnas mõisa- ehk külakool. Ridala pastori ja praosti Jacob Heinrich Schlegrelli aruande järgi Provintsiiaal Konsistooriumi Tallinna Haldurkonnale töötab Ridala kihelkonnas 1787. a Ridala kihelkonnakool, mille juurde kuuluvad Parila mõisa, Vilkla küla ja Ridala pastoraadi talupojad. Talurahvakoolid on avanud järgmised mõisad:

Kiideva mõis ühes Puise küla talumajas;

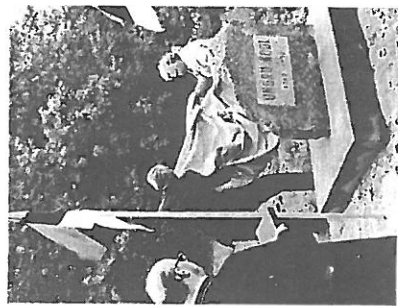
Sinalepa mõis ühes eluhoones;

Mäemõisa mõis ühes eluhoones;

Asuküla ja Käbla mõis Laugatal, Asuküla karjamõisas.

Esimene mõisakool oli aga avatud Ungrus, aastal 1762.

(L. Andresen. Eesti Rahvakoolide võrk 18. saj, Tln 1975)

Ungru koolikivi avamine 16.07.1990. a
Ridala II kihelkonnapäevadel

Mõis kui majandusüksus on läbi pika ajaloo Eesti elu-olu üks lahutamatu komponente. Tekkides küll alates 13. saj ristiriitlikest vallutajate keskustena, kus valdavalt saksa päritoluga aadlikud (mõisnikud) olid omanikud ja eesti talupojad nende alluvad, arendasid mõisnikud kohalike piirkondade elu-olu: juurutasid uusimaid euroopalikke töövõtteid, levitasid uusimat kultuuri, ideid ja mõtteid, kujundasid kombeid, panid aluse hariduse andmisele jne. Kuid kõige olulisem: baltisaksa mõisnikele toetuv omavalitsussüsteem nn balti erikord, mille Vene tsaar Peeter Suur pärast Eestimaa alistamist kinnitas, suutis efektiivselt vastu astuda 19. saj lõpus ja 20. saj algul rakendatud venestamispoliitikale.

Ridala kirikukihelkond eksisteeris kuni 1925. aastani ning piirid kattuvad suurtes joontes praeguse Ridala valla territooriumiga.

Vallad Ridala kihelkonnas

Eestimaa (1816) ja Liivimaa (1819) talupoegade seaduse järgi olid maakonnad jaotatud territoriaalseteks talupoegade ühendusteks valdadeks, neid oli üle tuhande. 1891.-1893. a oli neid liitmise tagajärjel alla 400. 1926.-1938. aastani muudeti Eesti Vabariigi valitsuse otsustega valdade piire vähesel määral igal aastal.

(http://sys130.psych.ut.ee/~jkl/admin_muut.html Eesti administratiivpiiride muutused Kuni 1939. a 01. aprillini oli praegusel Ridala valla territooriumil kolm valda: Võnnu, Asuküla ja Sinalepa. 1938. a oli Ridala kihelkonna rahvastiku tihedus 15,8 inimest km² kohta.

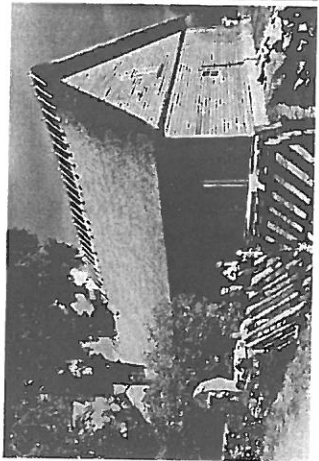
(Väike Entsüklopeedia, 1938)

Uue talurahvaseaduse kehtima hakkamise ajal saab rääkida juba kujunevast koolivõrgust. Aastail 1856 - 1885 saab teoks alghariduse saamine Läänemaal. Koolid muutusid ulatuselt ja õppekavadele ühtlasteks kolmeaastasteks vallakoolideks. 19. saj keskel töötasid Ridala kihelkonnas 11 kooli:

Asuküla vallas: Kilti (1848), Ungru (1855) ja Uuemõisa (1858);

Sinalepa vallas: Allika (1862), Kiideva (1867), Mäemõisa (1855), Parila (1858), Puise (1865) ja Sinalepa (1855);

Võnnu vallas: Saanika (1866) ja Võnnu (1845).

Vanas Võnnu koolimajas asuvad praegu
Samaaria Eesti Misjoni turvakodu ja Võnnu selts.

Parila vana koolimaja on kasutusel seltsimajana.
Mõlemas on asunud vallamajad.

Esimesed seltsieluilmingud Ridala kihelkonnas ilmnivad 1890. aastatel. 31. juuli, 1894. a - esimene ilmalik kontsert ja näitemäng Sinalepa vallamajas. Kontserdis kanti ette viis laulu ja kaks näitemängu: "Teie käsu peale härra leitnant" ja "Kolmevõrdsed pulmad". Ajaleht "Olevik" annab toimunu kohta järgmise hinnangu: "Rahvas oli nii uudishimuline, et ei jõudnud naeru pidada, mistlbi mõned kuulajad ja ka näitlejad segatud saivad. Näitemängu oli vaatama tulnud ka mõned aadelihärrad". Vaatama oli kogunenud 135 inimest. Sama sündmust kajastab ka ajaleht "Sakala": "..... see annab lootust, et Ridala mängul ja laulul tulevikku on ja et mäng ja laul jõudsal sammul aitavad koolide kõrval haridust edendada."

Ajalehe "Lääne Ehu" hinnang Haeska külaseltsi näiterupile 107 aastat hiljem: "....ilmselt tulid eesti külades laulu- ja mänguseltsid ka saja aasta eest niiviisi kokku ja hakkasid näitemängu tegema..."

Laulu-, näitemängu- ja pillikoore loodi hoogsalt kõigis kolmes vallas. Üleminek feodaalkorralt kapitalistlikule korrale tõi lühikese aja jooksul eestlaste ühiskondlikku seisundisse suuri muutusi, seega ka nende eneseteadvusse. Oli rahvuslik ärkamisaeg, mis algas suurima ühisevõtmisega, esimese üldlaulupeoga (1869) ning lõppes suurima enesemääramise aktiga, Asutava Kogu kokkukutsumisega (1919).

Eesti Wabariigi aegsed vallad Ridalas

1930-ndatel saab ka Ridala kihelkonna Võnnu, Sinalepa ja Asuküla valdades alguse hoogne majanduselside asutamine. Luuakse tuletõrje-, vastastikuse majandusabi-, põllumeeste- jm seltsed, ühinguid ja ühistuid. Asutatakse maanoorte ringe, korraldatakse erinevaid kursuseid ja seltsiõhtuid.

01. aprillil 1939. a moodustati kolmest vallast kaks valda: Asuküla (põhiliselt Asuküla, ja Võnnu vallast) ning Ridala (põhiliselt Sinalepa, osa Martina, Võnnu ja Asuküla vallast).

"Vabariigi Presidendi otsus nr 88, 7. Oktoobril 1938. a "Valdade piiride üheksordse korraldamise seaduse (RT 1938, 37, 337) alusel määrati, arvates 1. aprillist 1939. a vallad Põllutöministeeriumi Katastri ameti poolt koostatud valdade kaartidel punase joonega märgitud piirides järgmiselt:

ASUKÜLA vald - maa-alaga, mis moodustub:

- senise Asuküla valla maa-alast, välja arvatud Varni küla ja Tauski saare maa-alad;
- senise Võnnu valla Herjava, Rohense, Kadaka, Laheva, Üsse, Tammiku, Aamse, Rummu, Võnnu ja Kabrametsa külad ning Võnnu ja Erja asunduste piirkonnast;
- Senise Oru valla talude heinamaatükkide maa-aladest, mis Oru valla lahusmaadena asuvad senise Võnnu valla piires;
- senise Sinalepa valla Jõevälja nr 28 talu lahus asuva heinamaatüki maa-alast senise Võnnu valla piires.

RIDALA vald maa-alaga, mis moodustub:

- senise Sinalepa valla maa-alast, välja arvatud Jõevälja nr 28 talu lahusasuva heinamaatüki maa-ala senise Võnnu valla piires;
- senise Martina valla Haeska küla piirkonnast;
- senise Võnnu valla Saanika, Uneste ja Litu külad piirkonnast;
- senise Asuküla valla Varni küla ja Tauski saare maa-aladest.

(RT nr 87, 14. okt 1938, art 776)

Ridala külanõukogud ENSV-s

Kolhooside ja ühismajandite aeg

1944. a stigisel jäi Eesti territooriumil kehtima sõjaeelne administratiiv-territoriaalne jaotus. 4. mail 1945. a otsustas ENSV Ülemnõukogu Presiidium luua ENSV-s küla tööraha saadikute nõukogud. 13. septembril 1945. a moodustati Asuküla, Võnnu, Ridala ja Tuuru külanõukogud. Pärast 20. märtsi 1954. a seadust ENSV rajoonide piiride täpsustamise kohta, ühendati 17. juunil 1954. a Võnnu ja Asuküla üheks Ahli külanõukoguks, keskusega Haapsalu linnas, Lauristini tn 1 ning Ridala ja Tuuru üheks Ridala külanõukoguks, keskusega Käpla külas.

Ahli külanõukogu piirkonda kuulusid Uuemõisa, Espre, Rohense, Kabrametsa, Vilka Lõbe, Üsse, Tammiku, Erja, Võnnu asundus, Rummu, Laheva, Kadaka, Herjava, Aamse, Kilti, Valgevälja, Mägari, Koheri, Väike-Ahli, Suure-Ahli, Metsa-, Kivi-, Tansaka-, Kolu-, Sepa-, Mäe-, Suur-Pusku, Väike-Pusku, Rohuküla, Eigla, Nõmme, Hobulaid, Ungru tee ja Panfilovka.

Piirkonnas tegutsesid kolhoosid: "Lahe", "Kevad", "Lääne", "Eespere", "Aurora", "Kalev", "Uus metsa", "Õneväälja", "Leek" ja "Tasuja". Kolhoosid ühinesid omavahel K. Marxi nim kolhoosiks, kolhoosiks "Koit" ning kolhoosiks "Leek". 1968. a tegutsesid kaks kolhoosi: K. Marxi nimeline kolhoos ja kolhoos "Valgus".

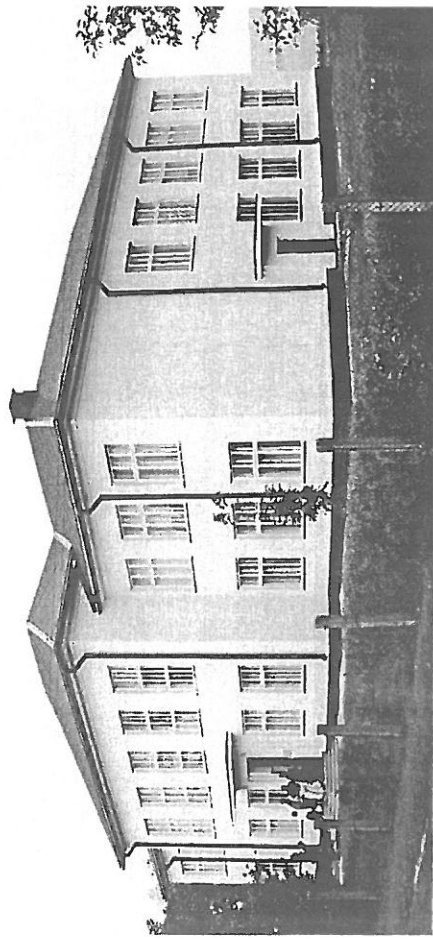
Allasutustest kuulusid külanõukogule Asuküla külaraamatukogu, Asuküla rahvamaja, Asuküla algkool, Võnnu külaraamatukogu, Võnnu algkool, Võnnu rahvamaja ja Asuküla velsker-ämmaemandapunkt.

1946. a asusid Ridala külanõukogu territooriumil: Käbla asundus, Emmuvere, Haeska I, II, III, Jõdre, Kaevere, Kolila, Käbla-Kraavi, Litu, Parila-Lannuste, Saanika, Uneste ja Vätsa. Töötasid kolme klassikomplektiga Haeska, Parila ja Sinalepa Mittetäielikud

Keskkoolid ning ühe klassikomplektiga Saanika algkool. Tegutsesid Sinalepa Keskraamatukogu, Sinalepa Keskravvamaja (5-liikmeline laulukoor, rahvatantsigrupp, puhkpilligrupp), Parila harurahvamaja, Kiideva rahvamaja, Ridala ja Sinalepa koorejaamad, Haeska sideagentuur, Parila jahuveski ning Ridala Masinaühistu. Piirkonnas moodustati kolhoosid: "Tulevik", "Lahe", "Männiku", "Uus-Elu", "Uus-Lannuste", "Koit" (liideti "Tulevikuga"). "Uus-Lannuste" ja Jõõdre "Külvaaja" ühendati "Külvajaks". 1954. aastal tegutsesid väikestest kolhoosidest ühinenud majandid "Tulevik" (1965. a moodustati Ridala sovhoos) ja "Külvaaja", kalurikolhoos "Kiideva Kalur" (ühines "Virtsu Kaluriga" 1964) ning Kõrgemäe puukool.

1. jaanuari 1953. a seisuga elas Ridala külanõukogu territooriumil 766 elanikku 273 majapidamisega.

1. septembriks 1959. a valmis uus koolimaja, millega seoses endine Sinalepa 7-kl Kool nimetati ümber Ridala 8-kl Kooliks ja Sinalepa koolihoone ehitati ümber 157 kohaga internaadiks.

Ridala koolimaja jääb täna kitsaks

Töötasid Kiideva ja Haeska algkoolid, Ridala ja Haeska raamatukogud, Ridala velskri-ämmaemandapunkt, neli kauplust (Ridala, Kiideva, Haeska ja Sinalepa).

1. septembrist 1969. a likvideeriti Asuküla ja Võnnu algkoolid.

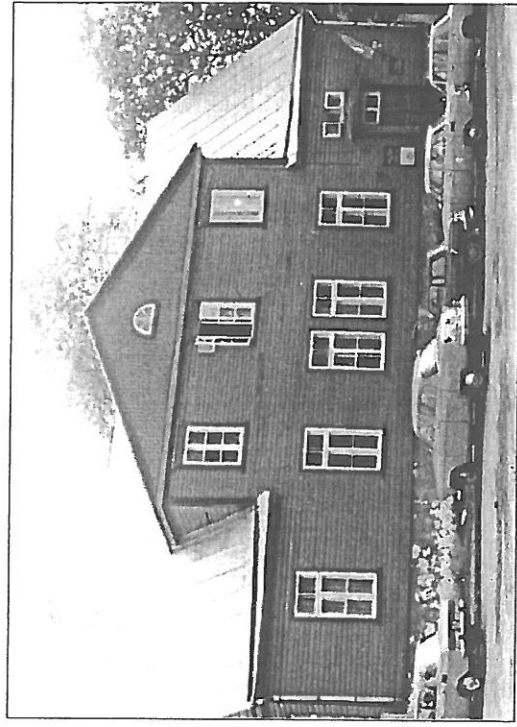
1. aprillist 1966. a likvideeriti Kiideva rahvamaja.

1. septembrist 1966. a likvideeriti Haeska algkool.

1. september 1967. a likvideeriti Kiideva algkool.

1. september 1970. a likvideeriti Parila algkool.

Peale 1971.-1972. a rahvaloendust toimus jälle ulatuslik külanõukogude piiride muutmine. 30. märtsil, 1973. a liideti Ahli ja Ridala külanõukogud ühiseks Ridala külanõukoguks, keskusega Haapsalu linnas. Külanõukogu koosseisu oli valitud 27 rahvasaadikut. Töötas kolm alalist komisjoni: põllumajandus-, eelarve- ning kaubandus- ja hariduse-kultuurikomisjonid. 1974. a likvideeritakse Kiideva külaraamatukogu ning Ammuta, Tuuru, Haeska, Asuküla ja Ridala koorejaamad.

*Ridala külanõukogu
administratiivhoone
Haapsalus*

1975.-1976. aastal korratati vabariigi maa-asulate arvestust ja anti suurematele maa-asulatele aleviku kategooria ning vähendati tunduvalt külade arvu st toimus suur külade liitmine. Selle tulemusena kuulusid Ridala külanõukogu territooriumile 25. veebruaril 1977. a seadlusega järgmised külad:

1. Ridala (senised Vilkla, Lõbe, Liiva, Kolila, Lannuste, Jõõdre ja Väitse külad);
2. Saanika (senised Saanika, Uneste ja Litu külad);

3. Üsse (senised Üsse, Laheva, Tammiku, Aamse, Rummu ja Võnnu külad);

4. Herjava (senised Herjava ja Kadaka külad);

5. Espre (senised Espre ja Rohense külad);

6. Kabrametsa (senised Kabrametsa ja Erja külad);

7. Mägari (senised Mägari ja Koheri);

8. Ahli (senised Suure-Ahli, Väike-Ahli, Kivi-, Kolu-, Metsa- ja Varni külad);

9. Rohuküla (senised Rohuküla, Eigla, Nõmme, Hobulaiu, Ungru ja Kiltsi külad);

10. Valgevälja (Valgevälja);

11. Topu (senised Sepa-, Tanska-, Suure-Pusku- ja Väike-Pusku külad);

12. Sinalepa, Ammuta, Puiatu, Saardu ja Panga külad;

13. Käpla (senised Käpla, Kaevere ja Emmuvere külad);

14. Kiideva (senised Kiideva, Koidu ja Lapi külad);

15. Haeska (senised Haeska I, II, III);

16. Tuuru (senised Tuuru ja Allika külad);

17. Puise;

18. Põgari (Põgari-Sassi);

ning järgmised alevikud:

1. Uuemõisa alevik (Uuemõisa küla);

2. Paralepa alevik (Panfilovi I ja II asundus).

(HRRRA juhataja koostatud ajaloolised õiendid, 1968)

Esimesed maad anti kasutamiseks Ridala sovhoosi maadest ENSV Haapsalu Rajooni Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomitee otsusega 7. detsembril 1988. a Velle Riiele Nurme talu rajamiseks ning "Külvaja" kolhoosi maadest 15. veebruaril 1989. a Hillar Kruusmale Kütüimäe talu rajamiseks.

Ridala valla taassünd Eesti Vabariigis

20. augustil 1991. a tuli Ülemnõukogu otsus Eesti riikliku iseseisvuse kohta. Ridala Küla Täitevkomitee lõpetas tegevuse, mil Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega kinnitati **Ridala valla omavalitsuslik staatus** ja kehtestati see alates 12. detsembrist 1991. a.

24. jaanuaril 1992. a Ridala Vallavolikogu esimese koosseisu teisel istungil, annab Lääne maavanem Andres Lipstok üle dokumendi Ridala valla taassünni kohta. Maavanema sõnavõttust seisab volikogu protokollis: *"Haldisreformi elluviimine on tähtis iseseisvusele üleminekul. Ridala vald on esimese etapiga õnnelikult ühele poole saanud. Anname üle dokumendi selle kohta, et Ridala külanõukogust on saanud Ridala vald."* Ajaloolist dokumenti on tulnud maavanemaga koos üle andma ka Haapsalu linna Pea Tiit Beeren.

Ridala vald

Ridala vald asub Lääne maakonna lääneosas, paese põhjaga rannikumadalikul Haapsalu ja Matsalu vahel. **Ridala vald** on põhilises osas jäänud ajaloolise **Ridala kirikukihelkonna** piiridesse. Ümbritsetes Haapsalu linna, piirneb vald põhjast Haapsalu linna ja merega, läänest ja lõunast merega, idast Oru, Taebla ja Martna valdadega.

Valla pindala on 253,4 km². Vallapiiri pikkus on 95,5 km, sellest merepiiri 72,4 km. Vallas elab seisuga 01.01.2001. a 3331 alalist elanikku, neist mehi 1 639 ja naisi 1 692. Kuni 7 aastaseid lapsi on 272, kooliealisi lapsi 642, alates 65 eluaastast inimesi 232, tööealisi 2 189. Keskmise elueaga, 34 eluaastat, on Ridala vald noorima elanikkonnaga valdu Läänemaal. Asustustihedus on 13 inimest km² kohta.
Valla territooriumile jääb 44 laidu ja saart. Vald koosneb 56 külast ja kahest alevikust. Suurima alaliste elanike arvuga (1 181) on Uuemõisa alevik. Suurima elanikearvuga küla (337) on Panga küla. Väikseimad elanike arvuga külad on Varni küla (1), Tammiku küla (2), Mäeküla (2), Uneste (3). Elaniketa on Hobulaiu küla.
Ridala valla administratiivhoone asub Haapsalus Lahe tn 10.
Tähtsamatest teedest läbivad valda riigi tugimaanteed Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla ja Haapsalu-Laiküla. Valla maadel paikneb sadam, lennuväli ja raudtee.

Ridala valla külad ja alevikud

Valla taassünnil, 1991. a koosnes Ridala vald 18 külast ja kahest alevikust. 1. jaanuarist 1989. a taastatakse külade piirid ja nimed. Valla territooriumile jääb 56 küla 1887 püselanikuga ja 2 alevikku 1444 püselanikuga.

Külad ja alevike nimed ja elanike arv seisuga 01.01.2001.a

Uuemõisa alevik (1181)	Kiideva (45)	Mäeküla (2)	Sepaküla (6)
Paralepa alevik (263)	Kiltsi (60)	Mägari (75)	Sinalepa (44)
Aanse (13)	Kiviküla (27)	Nõmme (13)	Suure-Ahli (46)
Allika (9)	Koheri (13)	Panga (337)	Tammiku (2)
Ammuta (18)	Koidu (13)	Parila (4)	Tanska (11)
Emmuvere (4)	Kolila (20)	Puiatu (24)	Tuuru (29)
Erja (10)	Kolu (25)	Puise (39)	Uneste (3)
Espre (8)	Käpla (48)	Pusku (10)	Uuemõisa (11)
Haeska (76)	Laheva (3)	Põgari-Sassi (17)	Valgevälija (31)
Herjava (70)	Lannuste (27)	Rohense (10)	Varni (1)
Hobulaiu (0)	Liivaküla (6)	Rohuküla (52)	Vilkla (78)
Jõõdre (294)	Litu (2)	Rummu (9)	Võnnu (8)
Kabrametsa (25)	Lõbe (8)	Saanika (26)	Väike-Ahli (26)
Kadaka (4)	Metsaküla (13)	Saardu (5)	Väitse (10)
Kaevere (16)			Üsse (101)

Küla kogukonnad elavnevad

Elavnemine küla kogukondades sai alguse 1999. a 26. novembrist, mil algab vallavalitsuse ja vallavolikogu poolt algatatud üritustesari "Külast külla". Volikogu komisjonide liikmed ja vallametnikud sõitsid küladesse või külade keskustesse kohtuma külaelanikega. Vestlusteemad kandsid peamõtet - muudatused kodukülas saavad alguse siis, kui tekib tugev kogukond. Julgustati kogukonna vanemaks valima tublit meest või naist. Alustati põiskülas Haeskas. Üheksal nädalalõpul tuuritanud "Külast külla" hõlmas peaaegu kõiki külasid. Külade või külade gruppidest moodustas 14 küla kogukonda, mille etteotsa valiti 14 küla vanemat. Täna on kaks küla vanemat tagasi astunud, üks juurde valitud. Küla vanemaid on kaasatud küla vanema statuudi väljatöötamisele ja valla eelarve arutellusele. On kutsutud projektikoolituse ning maaeluümarlauda. Kahel järgneval aastal on asutatud kuus külaseltsi. Elavnenud on seltsi, paranenud külade heakord, arenes koostöö. Küla koosolekute mõttelugud on viinud külade arengukavade koostamiseni.

Ridala vallavolikogud

1989-1993 (valitud kui Ridala külanõukogu rahvasaadikud)

Lea Samarajev
Heinar Kaasik
Slava Kolpakov
Eino-Elbo Jõgis
Aldur Vahtramäe
Lembit Nukki
Kalju Janson *vallavanem ja volikogu esimees*
Arnold Aljaste
Jaak Sünt

1993-1996

Toivo Tomingas
Aleksander Mihelson
Ago Soomre *volikogu esimees kuni 17.01.1996*
Tõnu Laanemets
Heino Uussaar
Sirje Gradov
Jüri Remmel
Arne Taal
Vello Vihterpal
Olev Peetris *volikogu esimees alates 17.01.1996*

1996-1999

Aare Tamm *kuni august 1997*
Arne Taal *alates august 1997*
Toivo Tomingas
Olev Peetris *volikogu esimees*
Ago Soomre
Jaak Sünt *volikogu aseesimees*
Vello Vihterpal
Ain Kaljuvere
Liia Tormis
Kalju Janson
Lea Samarajev
Toomas Kivisalu
Helgi Peek
Voldemar Palk

32429

1999-2002

Aare Tamm *volikogu esimees*
Arne Taal
Ago Soomre
Arvo Tarmula
Jaak Sünt *volikogu aseesimees*
Kalju Janson
Lea Loss
Lea Samarajev

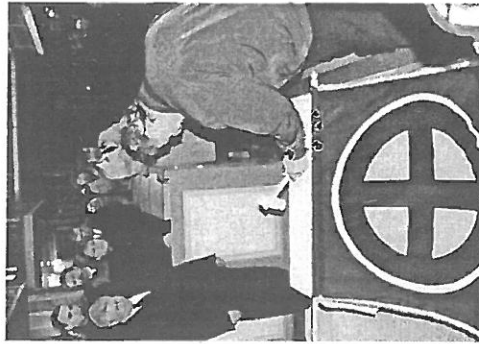
Mart Mägisoo
Monika Maripuu / Sulev Siht
Rein Hallik
Toivo Tomingas / Olev Peetris
Toivo Tromp
Toomas Vallimäe
Tõnu Erik
Valli Ender
Vello Vihterpal

Vallavanemad

Ridala valla eesotsas on pärast valla taastamist olnud neli vallavanemat. Kalju Janson valiti küla rahvasaadikute nõukogusse 1988. a, mil ta töötas "Külvaja" kolhoosis agronoomina. **Kalju Jansonist** sai seega valla taastudes **esimene vallavanem**. Tollel olid vallavanema ja volikogu esimehe ametid ühendatud. Kalju Janson on olnud kolme vallavolikogu koosseisus, praegu töötab Lääne Maakatastri juhatajana.

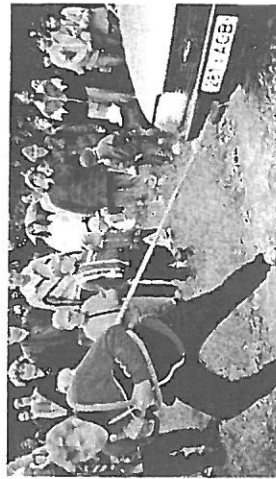
17. novembril 1993. a valiti konkursi korras nelja kandidaadi vahel vallavanemaks **Rein Hallik**, kes töötas AS Liiva direktori asetäitjana ehituse alal. Rein Hallik juhtis valda kaks valimisperioodi ning hindab tehtust olulisemaks Uuemõisa aleviku küttemajanduse korramist 1994.-1995. a AS Uuemõisa Teenuse baasil ja Paralepa alevikus Tina tn 2 elamu küttele viimist: "Kuna omavalitsuse esmane ülesanne on elanikele sotsiaalsete teenuste tagamine võimalikult odavalt." Kuulub vallavolikogu koosseisu ning töötab FIE-na.

10. novembril 1999. a valiti kahe kandidaadi vahel vallavanemaks **Raul Tammet**, kes töötas Isamaaliidu Lääne-Besti ja saarte piirkondliku määndžerina. Oma tegevusperioodil hindab valla arengus väärtuslikumaks külaliskumise algust. Praegu tagasi poliitikas.

Esimese naela Ridala valla lipuvardasse lööb esimene vallavanem Kalju Janson

Ridala valla elu vedamine nõuab vaimset, Ridala rammumehe ala füüsilist jõudu. (Teine vallavanem Rein Hallik)

23. mail 2001. a valiti kahe kandi-daadi vahel vallavanemaks abi-vallavanemana töötanud Toomas Schmidt. Enne abivallavanema ametit töötas Toomas Schmidt Lääne Maaparandusbüroo juhataja asetäitjana.

Mõlemad vallavanemad laulavad
segakooris "Sonore"

Vallamaja töötajad

Ester Silm - vallasekretär, Siret Matteus - sekretär-asjaajaja, Kaire Viiluste - registripidaja, Heiti-Jaak Erisalu - vanemmaakorraldaja, Lea Saarkoppel - maakorraldaja, Janno Valdna - maakorralduse vanemseptsialist, Viivi Jõgi - pearaamatupidaja; Maire Vilbas - maaeluosakonna juhataja, Riina Roosiväli - sotsiaalnõunik, Liia Tormis - sotsiaaltöö spetsialist, Õie Bugtene - majahoidja.

Külavanemad

Aime Koit - Haeska külavanem (alates 26.11.1999.)
Imbi Kolga - Kiideva ja Koidu külavanem (alates 09.12.1999.-09.12.2000.)
Sirli Korp - Kiideva ja Koidu külavanem (alates 10.12.2000.)
Inge Pahverk - külavanema abi (alates 10.12.2000.)
Ott Liivilaid - Puise ja Põgari-Sassi külavanem (alates 14.01.2000.)
Hillar Kruusmaa - Laheva, Tammiku, Aamse, Rummu, Kadaka, Rohense ja Kabrametsa külavanem (alates 21.01.2000.)
Viive Pärna - Üsse, Võnnu ja Erja külavanem (alates 21.01.2000.)
Virve Targamäe - Varni, Metsaküla, Suure-Ahli, Väike-Ahli ja Kiviküla külavanem (alates 25.01.2000.)
Lembit Saar - Emmuvere, Käpla ja Kaevere külavanem (alates 04.02.2000.)
Väino Maldur - Ammuta, Puia ja Allika külavanem (alates 04.02.2000.)
Riho Peek - Sinalepa külavanem (alates 11.02.2000.)
Agu Vahi - Panga külavanem (alates 11.02.2000.)
Olev Peetris - Parila, Vätse, Lannuste ja Jõdre külavanem (alates 15.02.2000. - 24.02.2001.)
Leili Jõgisäär - Liiviküla, Saanika, Uneste ja Lituküla külavanem (alates 15.02.2000.)
Toivo Sims - Viikla, Lõbe ja Kolila külavanem (alates 15.02.2000.)
Väino Tõkke - Espre, Herjava ja Uuemõisa küla külavanem (alates 07.03.2000.)

Sõprusvallad

Ridala vallal on sõprusliited alates 1992. aastast Kärsmäe ja Haapavee valdadega (vald sai detsembris 1997. a linna õigused) Soomest, 1995. a Ocelbo kommuniga Rootsi ning alates 2001. a Rucava vallaga Lätist.

Koostööprojektidena osalesid Ocelbo kommunis kutsel Ridala kooli lastekollektiivid Põhjamaade folkloorifestivalil. Septembris 2001. a käivitus SIDA programmi raames Ocelbo ja Ridala vahel kaugkoolituse projekt.

Sündmusi ja fakte valla kümnest aastast

1991

10. mai - asutati eesti erakapitali baasil Ridala valla suurim ettevõtte, AS Haapsalu Uksetehas

12. detsember - Eesti Ülemnõukogu otsus Ridala valla taastamise kohta

1992

24. jaanuar - Maavanem Andres Lipstok ja Haapsalu Linnapea Tiit Beeren andsid volikogu teisel istungil üle vallastaatuse tunnustuse

03. aprill - volikogu kinnitas Ridala valla sümbolika - vimpel ja embleem, millele kunstnik oli kavandanud mere, päikese ja maa.

03. juuni - otsustati ühendada Ridala Põhikool ja Ridala Lastepäevakodu;

- otsustati astuda Läänemaa Omavalitsuste Liitu;

- otsustati viia läbi rahvaküsitlus Uuemõisa alevikus, teemal, kas:

1) alevik on jätkuvalt valla koosseisus;

2) Haapsalu linna koosseisus;

3) Ridala valla koosseisus osavalla staatuses.

Küsitlusehetkel elas Uuemõisa alevikus 761 elanikku, vastamiseks jaotati 500 sedelit. Täidetuna tagastati 352 sedelit, milles väljendati seisukohti:

1) 130;

2) 117;

3) 105.

19. november - otsustati moodustada Ridala, Sinalepa ja Uuemõisa velskripunktide seadmete ja varade baasil munitsipaaltevõtte Ridala Velsker.

Sellel aastal asutati AS Hapval, AS Haapsalu Sporthotell, AS Transagent, AS Võnnu Puit, Saardo Talunike Selts.

Huvitavat - Ridala valla spordivõistkond käis sõpruskohtumisel Soomes;

- päeva maksumus lapsevanemale Ridala lastepäevakodus oli 18,50 rbl;

- pedagoogid võeti riigipalgale, õpetaja keskmine kuupalk oli 1 138 rbl;

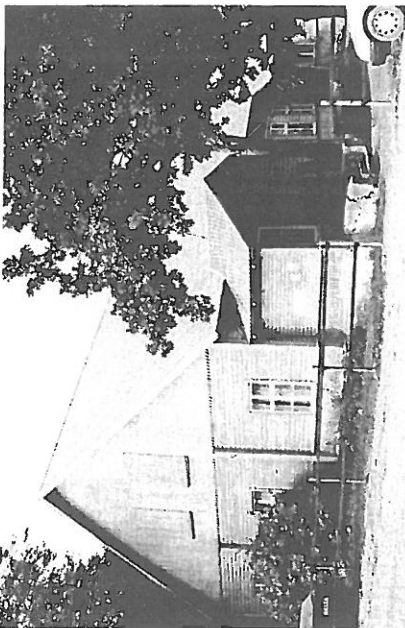
- lubati valuutakaubamüük Rohuküla sööklas ja Hiiumaa praami baaris.

1993

- 10. märts - moodustati Ridala valla munitsipaaltegevõte Ridala Soojus
- 01. september - Ridala Põhikooli tütarlaste avamine Asukülas

Huvitavat:

- otsustati jätta munitsipaalomandisse lennurada koos läänepoolsete angaaride grupiga, üldpindala 15 ha; - tinglehma hinnaks kehtestati 600 krooni - Jäägrite mäss Pullapäl.

Asuküla koolimaja

1994

- 23. veebruar - stipendiumi said esimesed "Ridala koolitähed"
 - 23. aprill - sai alguse iga-aastane rahvaspordiüritus Ridala jüriööjooks
 - 01. september - avati Uuemõisa Algkool
 - 28. september - likvideeriti ME Ridala Velsker
 - 08. november - avati Asuküla mängurühma
- Huvitavat**- võõrväed lahkusid Eestist

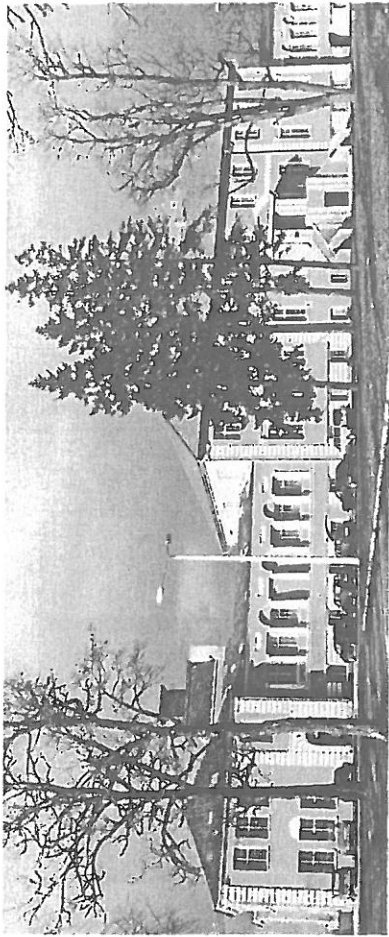

Esimene jüriööjooksu rändkarika omanik Tauno Riibak

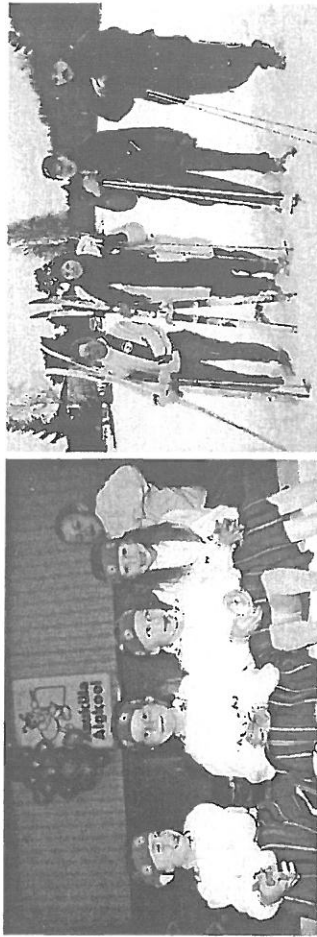
1995

- 18. veebruar - I valdadevahelised talimängud. Ridala valla 18 sportlast tõid II koha
 - 19. veebruar - alustati eakate sünnipäevaõnnitlemisi Vikerraadios
 - 10. märts - loodi Asuküla Pereklubi
 - 16. märts - asutati Ridala Spordiklubi
 - 20. aprill - sai alguse Uuemõisa kooli visiitüritus "Kooliööbik"
 - 05-09. juuni - Ridala valla suureperelaager Mikhli talus
 - 22-23. juuli - Ridala II kodukandipäevad Parilas
 - 01. september - taasavati Asuküla Algkool
 - 30. november - avati Ridala spordisaal
 - Asutati AS Uuemõisa Teenus
- Huvitavat** - Ridala Vallavolikogu esitas Eesti Vabariigi Riigikogule ja Valitsusele protestikirja raudtee sulgemise pärast.

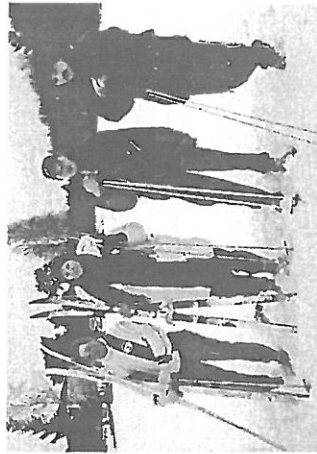
20

Uuemõisa algkool

Asuküla algkooli mängurühm

Ridala sportlased valdade talimängudel

Suvelaager Toorakul

21

1996

03. märts - sõpruskohtumine võrkpallis Ridala ja Haapavesi valdade vahel
05.-22. juuni - lastelaager "Muredeta suvekodu Toorakul"
9.-11. august - Ridala III Kodukandipäevad Parilas, Sinalepas ja Võnnus

1997

03. märts - Haapsalu Linnavalitsus taotles piirimuundatuste algatamist, et liita Haapsalu linnaga Paralepa ja Uuemõisa alevikud ja nendega piirnevad hoonestamata alad 437 ha ulatuses.
21. juuni - spordivõistlus "Ridala Rammumehed" ja "Minirammumehed" tiitlile
28. juuni - sai alguse igasuvine Ridala küladevaheline võrkpalliturniir Lauri- Antsu talumaadel
27. juuli-31. august - Ridala IV kihelkonna- ja koolihariduspäevad
02. november - sai alguse mitmel aastal väldanud vabaharidusüritus "Vaimlised kultuurpäevad Ridalas"
14. november - Ridala valla ja Läänemaa vanim elanik Villem Sõelsepp alustas 103. eluaastat

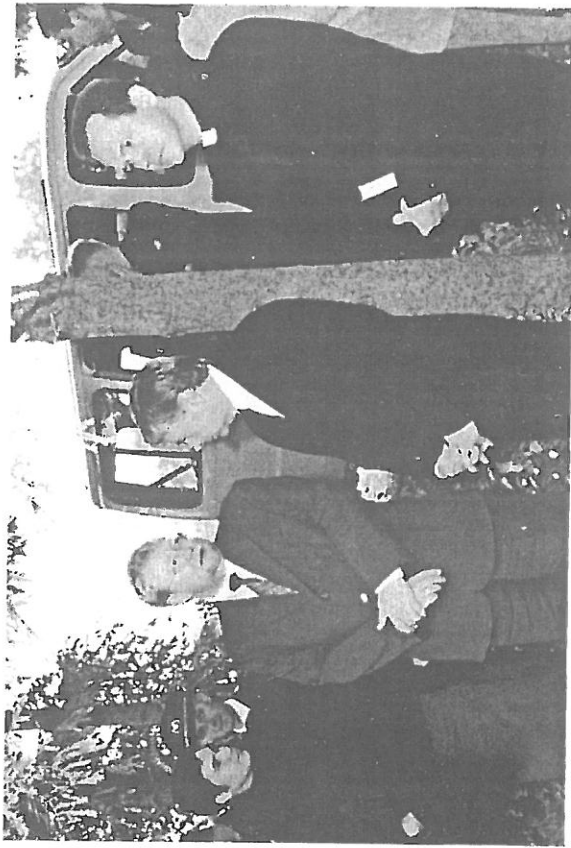
Huvitavat - Ridala Põhikooli lastekoor saavutas Tampere rahvusvahelisel koori-festivalil Soomes II koha;
avati valla sotsiaalkorter;
võeti kaitse alla Ungri lossi varemed.

1998

- jaanuar - Ridala vald sai Uuemõisa mõisahoonde omanikuks
12. märts - asutati Ridala pensionäride ühendus
10. mai - nurgakivi Ridala uuele kogudusemajale
15. august - Uuemõisa mõisahoonde seinale avati mälestustahvel Scouts Rügemendi Uuemõisa Üksik Jalaväepataljonile, mis asus mõisahoonde aastatel 1932-1938.
18.-24. november - Ridala Põhikooli lastekollektiivid Ocelbo kommunu kutsel Põhjamaade laste folklooripäevadel.
detsember - Ridala valla väikelastele avati Jõuluvana Kodu

1999

17. juuli - Ridala IV Kodukandipäevad Haeskas ja Uuemõisas
22. september - Põgari palvemaja seinal avati mälestustahvel tekstiga :
"22. septembril 1944 toimus selles majas Otto Tiefi eesistumisel Eesti Vabariigi Valitsuse viimane istung enne Nõukogude Okupatsiooni"
Mälestustahvli avas peaminister Mart Laar
oktoober - loodi valla noorte segarahvatantsurühm "Tamme Tõrukesed"
26. November - algas üritustesar "Külalast külla".
Üritus toimub Haeska mõisas, küllavanemaks valiti Aime Koit
09. detsember - "Külalast külla" Kiideva pimakombinaadi suvilas. Kiideva ja Koidu külade vanemaks valiti Imbi Kolga.
24. detsember - jõulujumalateenistusel Ridala kirikus osales President Lennart Meri
22

Peaminister Mart Laar ja maavanem Jaanus Sahk mälestustahvli avamisel Põgaris

President Lennart Meri jõulujumalateenistusel Ridala kirikus

2000

14. jaanuar - "Külalast külla" Puises, Sooba-Sauna talus. Puise ja Põgari-Sassi külade vanemaks valiti Ott Liivlaid.
21. jaanuar - "Külalast külla" Võnnu vanas koolimajas. Piirkonna küladele valiti kaks küllavanemat, Hillar Kruusmaa ning Viive Päma.
28. jaanuar - "Külalast külla" Asuküla koolimajas. Piirkonna külade vanemaks valiti Virve Targamaa.
29. jaanuar - asutati Haeska külaselts. 38 asutajaliiget valisid 7-liikmelise juhatus, mille esimeheks valiti Aime Koit.
04. veebruar - "Külalast külla" Ridala spordisaalis. Valiti külade gruppidele küllavanemateks Lembit Saar ja Väino Maldur.
11. veebruar - "Külalast külla" Ridala spordisaalis. Piirkonna küladele valiti küllavanemateks Riho Peek ja Agu Vahi.
15. veebruar - "Külalast külla" Parila vanas koolimajas. Piirkonna küladele valiti küllavanemateks Olev Peetris, Leili Jõgisäär ning Toivo Sims.
23. veebruar - Ridala valla lipu- ja vapikavandi kinnitamine.
24. veebruar - Presidendi kutsel esines Vabariigi aastapäeva presidendil vastuvõtul Ridala Põhikooli lastekoor.
07. märts - "Külalast külla" sarja lõputüritus Uuemõisa mõisahoone kohvikus. Aleviku ümbruse külad valisid küllavanemaks Väino Tõkke.
09. märts - Küllavanemate I õppepäev
25. märts - Asutati Kiideva külaselts. 38 asutajaliiget valisid 9 liikmelise juhatus, mille esimeheks valiti Tiit Tomingas.
26. märts - Ridala I Omakultuuripäev
10. mai - Läänemaa Muuseumis näitus "Haeska kodukant"
10. juuni - Ridala esimene vabaõhunäitemäng Heli Reichardi "Ridala ristimine". Lavastas Raul Tammet.
10. juuli - Vallavalitsus määras Kiideva külaseltsi Tominga maadel asuva puhkemaja ja sauna hooldajaks. Kasutuseesmärgiks seltsimaja ja külasaun.
19. august - Projekt "Päev katurikülas Kiidevas"
19. august - Avati valla esimene külamuuseum Kiidevas
20. november - Küllavanemate II koolituspäev
09. detsember - Ridala raamatukogu 80. juubeliüritus
27. detsember - Asutati Puise külaselts. 18 asutajaliiget valisid 7-liikmelise juhatus, mille esimeheks valiti Enn Milvek.
- Huvitavat - Eesti Raamatuaasta, volikogu esimees Aare Tamm esitles oma romaani "Lofi naine".

2001

15. jaanuar - Haeska külaselts sai 0- rendiga haldamiseks kauplusehoone, mille lepingujärgne kasutamiseesmärk on seltsimaja.
01. veebruar - Haeska külaseltsi näitetrupp esietendas O. Lutsu algupärase Näitemängu "Pärijad".
11. veebruar - algas koolitusprogramm "Maaturismikursus Ridalas"
18. veebruar - asutati Mäemõisa selts. 31 asutajaliikme poolt valiti 9-liikmeline juhatus, mille esimeheks valiti Piret Serbin.

24

18. veebruar -

Loodi valla naisrahvatantsurühm.

09. märts -

Asutati Parila selts. 31 asutajaliikme poolt valiti 10-liikmeline juhatus, mille esimeheks valiti Oove Jõgisäär.

17. märts -

Asutati Võnnu selts. 31 asutajaliikme poolt valiti 5-liikmeline juhatus, mille esimeheks valiti Atso Keskküla.

21. aprill -

Ridala II Omakultuuripäev, mille raames toimus Külamess ning valiti 2000. a "Sädeinimesed".

21. juuli -

Kultuuriprojekt "Puise päev". Puise külarahvas saab endale "Puise paviiljoni", talude viiad, küla kaardi ja küla piirikivi.

28. juuli -

Kiideva kärjal arutati küla arengukava.

28. juuli -

Haeska külal oli külas sõprusküla Haeska Saaremaal.

04.-05. august -

Ridala naisrahvatantsurühm tegi eduka esinemisturi Hiiumaal, Pühalepa valla 10. aastapäeva pidustustel.

13. oktoober -

Kiidevas avati suvekodu omaniku Priskuse ehitatud vaatlustorn

21.-26. oktoober -

Haeska, Kiideva ja Puise külaseltside esindajad sõitsid SIDA programmi raames õppereisile Kalmari maakonda Rootsis.

30. oktoober -

Puise küla koosolekul arutati Puise küla arengukava

16. november -

Haeska küla koosolekul olid mõttetalgud küla arengukavast

Ridala valla tänased ressursid

Majandus ja ettevõtlus

Ridala vallas on 01. jaanuari 2001. a seisuga elanike majapidamisi **1 391**. Talusid on 01. märtsi 2001. a seisuga vallas **814**, neist registreeritud omandiõigusega **736**. Katastriüksusi on **2 965**.

Valla **25 338,8** hektarit on haritavat maad 6 031,7 ha, metsamaad 9 568,9 ha, looduslikku rohumaad 6 642,8 ha, õuemaad 397,4 ja looduskaitsealust maad 1 866 ha.

Vallas on esindatud mitmed majandusharud. Neist enam arenenud ja arenguperspektiividega on töötlev tööstus, kaevandamine, kaubandus, hotellimajandus, haridus ja omavalitsus. Vähem arenenud, kuid arenguperspektiividega majandusharudeks on teenindus ja põllumajandus. Valla arengut seostatakse ökopõllundusega, turismi- ja puhkemajandusega, ornitoloogiaga, puudu- ja kivitööstusega. Investoritele peaks huvi pakkuma valla asukoht ning logistilised algingimused - lennuväli, sadam ja raudtee.

Vallamajanduses on juba tuntav välisfirmade roll. Välisinvesteeringud on huvi tundnud sadamate, tööjõu, tootmismaa ja keskkonnakaitse vastu. Vallas tegutseb mitmeid välisfirmasid ja ühisettevõtteid. Vallas tegutseb 01. jaanuari 2001. a seisuga **13** aktsiaseltsi, **61** füüsilisest isikust ettevõtjat, **60** osaühingut ja **kaks** täisühingut. Suuremad ettevõtted:

Haapsalu Uksetehase AS esimene kaasaegsel tehnoloogial profiilsed siseuksid ja hiljem alumiiniumvineeri baasil välisuksi tootev tehase Eestis. Toodete valik on laienenud klientide soovidest lähtuvalt ning tänaseks toodetakse praktiliselt kõiki uksi, mida puidust

25

Valla koolid

Ridala Põhikool - alates 1989. a juhib koolitööd direktor **Lea Tunsov**. Koolis õpib praegu 193 õpilast ning töötab 16 õpetajat, nende hulgas 2000. a Aastaõpetaja tiitliga ning Valgetähe Teenetemärgi medaliga autustatud muusikaõpetaja **Anne Pääsuke**. Kooli esindavad maakonnas ja vabariigis kõrge taseme saavutanud laste-, poiste- ja mudilaskoorid, kes on kutsed saanud ka osalemiseks välisriikide koortestivalidele ning sportlased ja rahvatantsurühmad. Üle viie aasta kuulub kooli juurde kahe rühmaga lasteaed, milles käib 30 last ning töötab 4 lasteaiaõpetajat. Kooli visiitüritus on kuu viimast aastat "Ridala Koolitüht".

Uuemõisa Alghkool - alates 1997. a juhib koolitööd koolijuhataja **Andres Kampmann**. Kuues klassikomplektis õpib 1-6 klassini 144 last ning töötab 13 õpetajat. Kooli rahvatantsurühmad on edukalt esinenud tantsupidudel nii kodu- kui välismaal. Häid tulemusi maakonna ja vabariigi laulukonkurssidel on saavutanud tütarlaste ansamblid. Kooli visiitüritus on viimased viis aastat olnud "Kooliööbik".

Asuküla Alghkool - koolitööd juhib kooli avamisest alates koolijuhataja ja õpetaja **Malle Õiglas**. Kahe klassikomplektiga neljaklassilises algkoolis õpib 17 õpilast ning töötab kaks õpetajat. Kooliga ühes rütmis töötab mängurühm, kus käib kümme last ning nendega töötab üks lasteaiaõpetaja. Kooli traditsioon ja omapära on perepeod.

Kolme kooli juhid on kõrvuti ka igapäevastes haridusküsimustes.

Valla raamatukogud

Vallas töötab kaks külaraamatukogu, haruraamatukogu, raamatulaenutuspunkt ning teenindab raamatubuss.

Ridala külaraamatukogu juhataja **Hilja Tamm** juhib ka Parila raamatulaenutuspunkti. Teeninduspunktkonnas elab 984 inimest.

Asuküla külaraamatukogu juhataja **Imbi Sildaru** teeninduspunktkonnas on 297 elanikku. Asuküla haruraamatukoguna töötava **Uuemõisa raamatukogu** töö juhib **Laine Kuldla**, kelle teeninduspunkt on Uuemõisa alevik, kus elab 1 192 inimest. Raamatukogud on koostööpartnerid valla koolidele ning kohalseteks infokeskusteks. Raamatubuss teenindab valla kaugemaid külasid. Loomisel on Kiideva lugemistuba. Haapsalu ümbruse elanikud on lugejaks Läänemaa Keskraamatukogus.

on võimalik valmistada. Haapsalu Uksetehasel on lisaks müügiakonnale Uuemõisas, oma müügiesindus koos koolitatud personaliga ka Tallinnas. Haapsalu Uksetehas pakub käesoleval ajal tööd rohkem kui 160 inimesele. Ettevõttes on juurutatud kvaliteedistandard ISO 9001, mis annab klientidele suurema kindlustunde ning tagab toodangule lisaks ühtlasele kvaliteedile ka suurema konkurentsivõime turul. Haapsalu Uksetehase AS ekspordib oma toodangut Lätti, Leetu, Venemaale, Soome, Saksamaale ja Jaapanisse.

AS Hapval - omanikuks on 96,3 % Rootsi riik, ülejäänud osas Eesti eraisikud. Valmistatakse elu- ja sögitoa mööblit. Toodetakse kase massiiv- ja liimpuidust mööblikomponente. Toorainena kasutatakse eestimaist kasepuitu. AS Hapval toodetud mööblikomponendid viimistletakse partnerite tehastes. Suurimad partnerid on Rootsi ettevõtte NC Möbler AB ja Eesti ettevõtte AS Viisnurk. AS Hapvalis töötab 55 inimest. Kogu toodang, väljaarvatud mõned erandid, läheb ekspordiks.

Haapsalu Puidetail AS - valmistatakse puidust detaile ja tarvikuid. Toodang läheb Rootsi, Soome, Saksamaale.

Juden Eesti OÜ Pildiraamitehas - Soomest algatuse saanud firma juhatusse kuuluvad inimesed Eestist, Soomest, Rootsi ja Norrast. Pildiraame valmistatakse puidust, plastmassist ja metallist. Firma annab tööd 25 inimesele. Toodang läheb Soome, Rootsi, Norrasse, Taani, Islandisse, Prantsusmaale, Saksamaale, Hollandisse, Belgiasse, Lätti, Leetu ja Venemaale.

Juriidilist aadressi ei oma, kuid valla territooriumil tegutsevad ja annavad valla elanikele töökohti suuremate ettevõtetest:

AS Haapsalu Paekivi - firma lause: "Meie eriala on looduskivi - paekivi, graniit, marmor, kaevandamisest paigalduseni." Toormaterjal, Ungru paekivi kaevandatakse tehase lähedal Puskur karjääris. Tehases valmistatakse fassaadiplaate, põrandaplaate, seinaplaate, treppiplaate, kaminadetaile, saetud müürikivi, karniisikivi, looduslikku müürikivi ja palju muud. Töid on teostatud esindushoonetes Tallinnas, Helsingis ja Grabowis.

Gallo Trei puiduettevõtte - annab tööd 21 inimesele. Ettevõtte on seadnud eesmärgiks sanglepa ehk musta lepa puidu kasutamise. Valmistatakse saunapinke ja sauna aksessuaare, puidust pakendeid firmadele ning puitsemeid koju, kööki ning suvekodusse.

Püsivalt tegutsenud ettevõtted töödandjatena vallas: AS Mehtrans, OÜ Tradilo, OÜ Lääne Agrovärk, OÜ Tevimõisa, OÜ Krohvpõli, OÜ Vanamõisa KP. Ainsana tegutseb põllumajandusega OÜ AG Taaler.

Sadamad

Rohuküla sadam praamiliini- ja kaubasadam. Sadama kaudu toimub kauba- ja reisijate vedu Vornisile ning Hiiumaale. Külaliskail on poikimatus viiele jahile. Sadamas on 42-kohaline hotell.

Topu, Haeska, Pullapää ja Puise sadamatest sõidetakse kalapüügile. Erakinnistutel on lautrikohad.

Kalmistud ja haljasalad

Valla territooriumil asub 5,6 hektaril neli kalmistut: Ridala kirikuaed (muinsusmälestis), Ridala uus surmuad, Ridala vana surmuad ja Sinalepa surmuad. Sinalepa kalmistuvahit on Eedi Suurküla, Ridala uue ja vana surmuai kalmistuvahid on Leida, Lembit ja Heiki Magnus, Ridala kirikuaed on koguduse halduses.

Parke ja haljasaladid on vallas 24,6 ha. Suuremad pargid on Uuemõisa ja Mäemõisa ning suuremad haljasalad Saanikas ja Parilas. Haljastustöötaja on Leida Magnus.

Loodusressursid

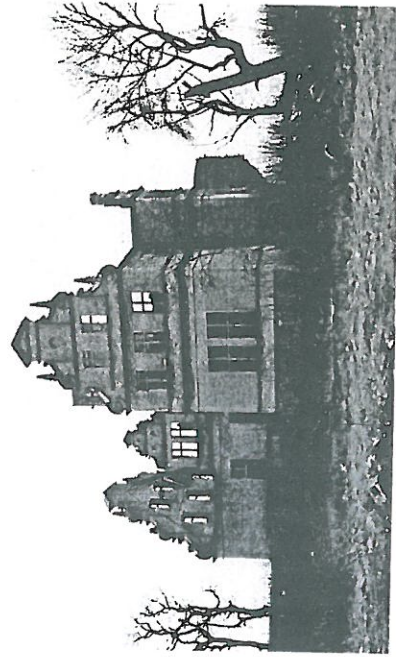
Ridala valla territooriumil on rohkesti puisniite ja loopealseid, kadastikke, mere ääres rannaniite ja roostikke. Suuremaid jõgesid ja järvi Ridala vallas pole, küll on aga kolm peakraavi (Varni, Asuküla ja Sinalepa), kolm oja (Võnnu, Ungru ja Haeska) ja väike Allika järv. Peakraavid, Matsalu-, Topu- ja Haapsalu laht ning Hobulau piirkonnad on kalade kudemipiirkondadeks. Suured kalateed algavad Penijõelt ja kulgevad läbi Matsalu lahe. Valla suuremad saared on Tauksi, Hobulaid ja Liia.

Loodusliku kivimina leidub väga ilusat ja omapärast muustriga kvaliteetset Ungru ehituslubjakivi. Vallas leidub kohalikku graniiti, sini- ja pruunsavi ning kruusa, kuid ametlikud karjäärid nende kaevandamiseks puuduvad. Valgeväljal asub end juba ammandama hakkav liivakarjäär, kus leidub vesiliiva ja peenefraktsioonilist kruusa.

Vaatamisväärsusi vallas

Ridala valla territooriumile jääb 13 kaitstavat looduse üksikobjekti, 22 arheoloogiamälestist, neli arhitektuurimälestist ning kaheksa looduslikku- ja ajaloolist vaatlusobjekti. Nimetame neist olulisemad:

Uuemõisa tammik, Peetri tamm (Ungru tammed), Tubri maalinn, C. Kreegi sünnikoht Saanikas, Haeska rändrahnud ja linnutorn, Põgari palvemaja, Puise mina, Kiideva külamuuseum ja linnuvaatlustorn, Nõukogudeaegne lennuväli, Pullapää neem (Klindimägi), Paralepa tuletornid, Babilistide mälestuskivi Ungrujõe ääres, Ridala kirik ja kirikuaed, Uuemõisa mõisaahoone, Kiltsi mõis, Ungru loss.

Ungru lossi varemed

Asuküla Algkool

Suure-Ahli küla
Malle Õiglas (047) 24 315
e-post malleois@hotmail.ee
Ridala Spordiklubi

Panga küla

Pille Raudsepp 052 64 683
Kiideva külamuuseum

Kiideva küla

Tiiu Tomingas (047) 29 070

Ridala kirik

Kogudused

Ridala Babistikogudus

Vilka küla
Aare Tamm (047) 92 597
EELK Ridala Püha Maarja-Magdaleena kogudus

Kolila küla

Olav Randsalu koguduse juhatuses esimees
Koguduse kantslei (047) 24 210

Samaaria Eesti Misjon MTÜ

Ehitajate tee 3, Uuemõisa alevik
Toomas Vallimäe (047) 31 007; 050 64 428
e-post ekprj@ekprj.ee
http://www.ekprj.ee

Kasulikud telefoninumbriid

Rohuküla sadama kassa (047) 33 666
Ridala sidejaoskond (047) 92 141
Pangavesi OÜ (047) 92 143
Uuemõisa Teenus AS (047) 31 385
Kalmistuvaht (047) 92562

Majutus- ja toitlustuskohad

Käbi Pansionaat

Herjava küla, Ridala vald
Vahur Koplinaa (047) 31 165; 050 64 421
19 kohta

Mihkli Külastemaja

Mäeküla, Ridala vald
Arvo Erik (047) 26 195; 050 27 488
e-post arvoerik@hotmail.ee
http://www.zone.ee/arvoerik/
34 kohta

Tooraku Turismitalu

Pusku küla, Ridala vald
Toomas Maripuu (047) 29 710; 050 15 511
http://www.tooraku.ee
21 kohta

Lauri-Antsu Öko-turismitalu

Kiviküla, Ridala vald
Jaak Sünt (047) 29 636; 050 93 002
e-post lauriantsu@mega.ee
5 kohta

Tammiku Hotell

Tennise 10, Uuemõisa alevik
Mist Heatwave OÜ, Andres Veide
Administraatorid (047) 31 447
24 tuba, 19 tuba 2-kohalised,
5 tuba 3-kohalised

Külaseltsid

Haeska külaselts

Aine Koit (047) 92 250; 052 30 681
e-post aine.koit@mail.ee

Kiideva külaselts

Tiiu Tomingas (047) 29 070

Puise külaselts

Enn Milvek 050 58 294

Mäemõisa selts

Piret Serbin 052 79 461

Parila selts

Oove Jõgisäär (047) 92 567; 051 00 756
Võnnu selts

Atso Kesküla (047) 31 063; 056 47 14 19

Johannes Cimmermanni Altmõisa Selts

Reet Rebane (047) 921 85
e-post Reet.Rebane.001@mail.ee

Ridala Põhikooli lastekoor